

اقتناع افکار عمومی؛ ضرورت تحول در قوه قضائیه

■ داور درخشان

دانشجوی دکتری حقوق عمومی دانشگاه علامه طباطبایی

چند روزی از اعلام رسمی سخنگوی محترم قوه قضائیه نسبت به تأیید حکم اعدام سه تن از دستگیرشدگان اعتراضات آبان ماه سال ۹۸ می‌گذرد. قبل از اعلام این خبر، در فضای رسانه‌ای شبهه‌ناکی نسبت به اتهامات ارتكابی، فرایند دادرسی، صدور حکم و دسترسی وکلا به پرونده وجود داشت. حتی برخی امیدوار بودند این حکم در دیوان عالی کشور نقض شود و زمینه تغییر حکم پدید آید؛ اما چنین نشد و با اعلام خبر تأیید حکم اعدام این سه نفر در دیوان عالی کشور، موجی از واکنش‌ها، فضای مجازی را در بر گرفت که در آن بسیاری از چهره‌های مطرح و سلبریتی‌ها خواستار عدم اجرای حکم اعدام با هشتگ «#اعدام نکنید» بودند. این هشتگ در توییتر تبدیل به ترند برتر شد و چندین میلیون حساب کاربری از این واژه استفاده کردند. در طرف مقابل نیز برخی چهره‌ها خواستار اعدام سه جوان مزبور بوده و عبارت «#اعدام کنید» را هشتگ مورد نظر خود قرار دادند. منشأ این اختلاف مربوط به ماهیت اقدامات افراد محکوم برمی‌گردد که طیف اول از آنان به‌عنوان معترضان آبان ماه یاد می‌کنند و بر اساس اصل ۲۷ حق اعتراض و تجمع آنان را

به رسمیت می‌شناسند. طرف مقابل اما با اعتقاد به اینکه اقدامات محکومان جنبه مجرمانه داشته و آنان مرتکب سرقت مسلحانه، ایجاد آشوب و اغتشاش و همکاری با گروه‌های معاند شده‌اند، حکم اعدام را عادلانه می‌دانند که سخنگوی قوه قضائیه نیز بر این اقدامات مجرمانه مهر تأیید زد.

۹۹ بازآفرینی اعتماد مردم به دستگاه عدلیه نیازمند طی شدن فرایندی زمان‌بر است که این اعتماد از دست رفته به مرور زمان بازیابی شود؛ چراکه اعتمادسوزی نه در طی چند ماه و چند سال اخیر بلکه ریشه در تاریخ این مرزوبوم دارد؛ بنابراین برنامه‌ریزی مدیریت کلان قوه قضائیه نسبت به جلب اعتماد مردم نسبت به این قوه، امری ضروری به نظر می‌رسد که باید هرچه زودتر برنامه‌ای جامع و اقداماتی سلسله‌وار تدارک دیده شود. ۶۶

دوباره فضای مجازی پراز هشتک‌های اعدام نکنید/ اعدام کنید می‌شود. ماجرا دوباره در نشست خبری سخنگوی قوه قضائیه داغ می‌شود که در آن فردی به نام «نوید افکاری» به اتهام قتل، منتظر اجرای قصاص است. فضای مجازی تبدیل به رویارویی مخالفان و موافقان اعدام/ قصاص می‌شود. موافقان، متهم را مستحق قصاص و آن را تضمین‌گر پیشگیری از جرم می‌دانند مبتنی بر

اینکه نباید خون مظلومی پایمال شود. در مقابل مخالفان قصاص ادعا می‌کنند که متهم مرتکب قتل نشده، بلکه به اتهام مشارکت در اعتراضات تابستان ۹۷ شیراز و در نتیجه محاربه، به اعدام محکوم شده است. این بار برخلاف روایت قبل، متهم اعدام می‌شود. هنوز ابهاماتی در مورد رعایت آیین دادرسی کیفری و دادرسی عادلانه در پرونده وجود دارد و طیف گسترده‌ای از سیاست‌یون و حقوق‌دانان در مقابل یکدیگر قرار گرفته و اقدام قوه قضائیه را تقدیس یا تقبیح می‌کنند.

نادر مختاری شخصیت روایت سوم است که دوباره با اسم او لشکرکشی در فضای مجازی راه افتاده، موافقان و مخالفان عملکرد قوه قضائیه با یکدیگر صف‌آرایی می‌کنند. نادر مختاری از معترضان آبان ۹۸ بود که در زندان به سر می‌برد. بنا بر ادعای برخی به سبب تعلل مسئولان زندان در اعزام به بیمارستان، جان خود را از دست داده است. در طرف مقابل نیز مقامات مسئول نیز ادعا دارند که علی‌رغم پیگیری کارهای درمانی متوفی، وی به دلیل تنگی نفس و داشتن بیماری زمینه‌ای هنگام بازداشت فوت کرده و تقصیری متوجه مسئولان قضایی و مقامات زندان نیست. این سه اپیزود مختلف از رخدادهایی است که در ماه‌های اخیر قوه قضائیه با آن مواجه بوده و همواره طیف گسترده‌ای از فعالان فضای مجازی در موافقت یا مخالفت با قرائت مقامات قضایی در مورد این روایت‌ها، به صف‌آرایی مجازی